

Motion till riksdagen

1989/90:Fö507

av Lars Werner m.fl. (vpk)

Det civila försvaret

Det civila försvaret upptar en relativt ringa del av statsbudgeten, vilket dels förklaras av statsmakternas medvetet låga rangordning av sektorn, dels av att en stor del av resursbehovet består av nyttigheter i samhället som ligger utanför budgeten. Många av de brister som göms i begreppet "det sårbara samhället" kan inte åtgärdas utan stora förändringar i dess infrastruktur. Sådana förändringar kan bara till en del komma till stånd genom ökad medeltilldelning i statsbudgeten. Det civila försvaret behöver stärkas. En större andel av statsbudgeten är alltså ett nödvändigt, men ingalunda tillräckligt villkor.

I propositionen redovisas myndigheternas och regeringens förslag till anslag. Beloppen är inte jämförbara, eftersom de avser skilda pris- och lönelägen. Om en rättvisande jämförelse skall kunna göras måste myndigheternas förslag räknas upp med 6,1 %.

ÖCB har begärt en ram om drygt 2 119,8 milj. kr. som prisuppräknat med 6,1 % blir 2 249,1 milj. kr. Regeringen föreslår 2 037,3 milj. kr. Här ligger dock budgettekniska utökningar med 149,7 milj. kr. (tjänstebrevsrätten, vapenfristyrelsen m. m.). Jämförbara värden är alltså 2 249,1 milj. kr. (ÖCB) och 1 887,6 milj. kr. (regeringen).

Regeringens reduktion i förhållande till ÖCB:s förslag, 361,5 milj. kr., innebär begränsningar inom bl. a. områdena befolkningsskydd och räddningstjänst, försörjning med industrivaror samt beredskap för civil luftfart.

ÖCB har också begärt att planeringsramen 1990/91 skall tillgodoräknas icke ianspråktagna medel inom ramen för budgetåret 1988/89 med 15,3 milj. kr. En sådan kompensations för en inte fullt utnyttjad anslagsram tillämpas för det militära försvaret. De rationella skäl som finns för en sådan ordning är givetvis även giltiga för det civila försvaret. Regeringen har inte medgett den begärda kompensations för den outnyttjade delen av ramen 1988/89. Däremot reducerar regeringen ramen med 200 000 kr. för ett antaget överskridande 1989/90, detta tydligen helt oberoende av vad bokslutet kommer att visa. En utomstående betraktare kan, i brist på djupare kunskaper om de bakomliggande orsakerna, bara konstatera att metoden förvisso icke saknar poänger. Att den missgynnar ansvarstagande, långsiktig planering och förnuftigt agerande i allmänhet, är ställt utom allt tvivel.

Även den av regeringen reducerade ekonomiska ramens fördelning avviker på flera punkter från den som föreslagits av ÖCB. Några skäl för detta

redovisas inte. Ur anslaget H 2. Civil ledning och samordning betalas bl. a. ersättning till kommuner för den planläggning som de ålagts att genomföra. Kommunernas ställning för civilförsvarets förmåga att lösa sina uppgifter är central. Inom den kommunaltekniska försörjningen finns stora brister. Sårbarheten inom el-, VA- och värmesystem får återverkningar inom en mängd områden. Kommunerna har fått ett ökat planerings- och verksamhetsansvar för civilförsvaret. Statens ersättningar till kommunerna urholkas däremot inom snart sagt varje område. Vpk föreslår att anslaget H 2 ökas med 5 milj. kr.

Under en följd av år har begreppet BIS, beredskapshänsyn i planering och samhällsutveckling, diskuterats flitigt. Arbetet med detta har i stort sett endast stannat vid själva diskussionen. Konkreta åtgärder har uteblivit på grund av brist på styrmedel och pengar.

Samhällets utveckling mot ökad specialisering och integration, i kombination med höga ekonomiska lönsamhets- och rationalitetskrav, gör det allt svårare att i efterhand parera sårbarhet och uthållighetsbehov med särskilda beredskapsåtgärder. Det blir därför allt mer nödvändigt att på tidiga stadier av samhällsutvecklingen beakta beredskapsbehoven inom viktiga sektorer. Livsmedels- och energipolitiken är två aktuella exempel på sådana områden som står inför stora förändringar med konsekvenser för beredskapen. Här har också åtgärder stor betydelse för olycks- och störningsrisker i fredssamhället.

I ÖCB:s perspektivstudie föreslås handlingsprogram med särskild betoning på information och kunskapsspridning. I förslagen ingår också inrättande av en s. k. BIS-fond, varifrån bidrag skulle kunna lämnas till särskilt angelägna åtgärder. Vpk föreslår att regeringen får i uppdrag att inrätta en sådan fond.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen fastställer att anslagen på statsbudgeten inom den ekonomiska ramen för totalförsvarets civila del för budgetåret 1990/91 förs upp med sammanlagt 361.5 milj. kr. utöver vad regeringen föreslagit eller således 2 401 948 000 kr. beräknat i genomförandeprisläget 1990/91.
2. att riksdagen till Civil ledning och samordning för budgetåret 1990/91 anslår 5 milj. kr. utöver vad regeringen föreslagit eller således 87.1 milj. kr..
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om beredskapshänsyn i planering och samhällsutveckling.

Stockholm den 23 januari 1990

Mot. 1989/90

Fö507

Lars Werner (vpk)

Berith Eriksson (vpk)

Bo Hammar (vpk)

Ylva Johansson (vpk)

Jan Jennehag (vpk)

Lars-Ove Hagberg (vpk)

Margó Ingvardsson (vpk)

Bertil Måbrink (vpk)